

פתח דבר

הקובץ הרביעי של מחקרי תלמוד מטעם החוג לתלמוד באוניברסיטה העברית בירושלים מוקדש לכבוד פרופסור דוד רוזנטל לרגל יובל השמונים שלו. פרופסור דוד רוזנטל הוא מבכירי חוקרי המשנה והתלמוד, ומחקריו מקיפים גם תחומים גובלים מגוונים. במחקריו הבהירים ובהוראתו הכובשת הוא העמיד אין ספור חידושים מבריקים ומפעימים. כמה מהם, המהווים נכסי צאן ברזל של מחקר התלמוד, שינו תפיסות מחקר וקבעו את סדר היום המחקרי בשאלות בסיסיות. פרופ' רוזנטל ערך יחד עם חבריו את הסדרה 'מחקרי תלמוד' מראשיתה בשנת תש"ן. המאמרים בקובץ הם פירות מחקריהם של עמיתיו ותלמידיו, בתחומי עיסוקו העיקרי ובתחומים גובלים.

פרופסור מנחם כהנא סייע בידינו רבות בעריכת הקובץ בחוכמה ובתבונה. פרופסור יעקב זוסמן ביקש להוסיף את הדברים הבאים: 'מאז ששים שנים של חברות מקצועית, לדאבוני לא אוכל להשתתף בכרך יובל השמונים שנערך לכבודך'.

גב' שרה פוקס התקינה את המאמרים לדפוס בדקדוק ובנאמנות, העיצוב והעימוד נעשו בידי האמונות של מר חנוך ולדנברג. מר דניאל שפיצר סייע בידינו בהפקת הספר. אנחנו מודים לכולם על המלאכה המקצועית והמסורה. הכרך יוצא לאור בתמיכת המכון למדעי היהדות באוניברסיטה העברית בירושלים ובסיוע קרן סר אייזיק וולפסון.

תוכן העניינים

כרך א

1	הפטרות החגים כמנהג בני ארץ ישראל	בנימין אליצור
49	מסורות מדרש אבודות המשוקעות בפיוטים	שולמית אליצור
79	הבינוני הסביל מְפַעַל במשנה	משה בר-אשר
99	תפיסות יסוד בהכנת התלמוד במזרח ובמערב	ירחמיאל ברודי
127	וכי בית דין מתנין לעקור דבר מן התורה? סימנא טבא: על שני מונחים אסטרונומיים	יוחנן ברואר רוני גולדשטיין
149	מסופוטמיים בספרות חז"ל	ושלמה נאה
193	מדוע אבנימוס הגרדי?	יוסף גייגר
	הדו־שיח בין רוח הקודש וישראל: עיון בתופעת	מנחם כהנא
203	דרדור העריכה הספרותית במדרשי התנאים	
	מסורת גלויות 'הסנהדרין' ותולדות היישוב	עוזי ליבנר
229	היהודי בגליל בתקופות הרומית והביזנטית	
	משהו על ה'לבוד' התלמודי: על שתי	לייב מוסקוביץ
281	מקבילות חמורות בירושלמי	
	'וּלְקַרְבַּן הָעֲצִים ... וְלִבְכוּרִים' (נחמיה	מרדכי סבתו
	יג, לא): בין קורבן העצים לביכורים	
309	ובין הלכת חז"ל להלכה הכיתתית	
349	ספר הישר לרבנו תם: כ"י ירושלים וגלגוליו	שמחה עמנואל
375	'תרגמוניא'	משה עסיס

כרך ב

	'אין זה הפסוק בשום מקום': עיון בסוגיית ברכות	עוזיאל פוקס
399	ג ע"ב — ד ע"א ומקבילתה בסנהדרין טז ע"ב	
	תולדות משניות המקדש: למקורותיה	יאיר פורסטנברג
445	של מסכת שקלים ה-ח	
	עילם גוססת: התלמוד הבבלי ויהודי	יקיר פז
519	חזיסטן בתקופה הסאסאנית	

	המצוות — בין ישראל לאומות: דינמיקה של	מנחם קיסטר
609	רעיונות, אפולוגטיקה, פולמוס ופרשנות	
645	'דברים שעל פה אי אתה רשאי לאומרם בכתב' נוסח, עריכה ושיבושים בסוגיית	אברהם רוזנטל יואב רוזנטל
731	בבלי סוטה ג ע"א-ע"ב	
	'ללמדך' — מבט טרמינולוגי על אופייה של	אסף רוזן-צבי
765	הפרשנות האגדית במדרשי התנאים ועל שורשיה	וישי רוזן-צבי
817	רבי בנימין מקמברידג': ראשון חכמי אנגליה	פנחס רוט